

Němski slawist prof. dr. habil. Rudolf Růžička zemrěł

9. februara 2011 zemrě w Berlinje po krótkej chorobje w starobje 90 lět dołholětny profesor słowjanskeho a powšitkowneho rěčespyta dr. habil. Rudolf Růžička. Wón slušeše do generacije přerich powójnskich slawistow a měješe wulki podžěl na natwarje słowjanskeho a powšitkowneho rěčespyta w něhdyšej NDR. Rudolf Růžička je wukublał wjacore generacije wučerjow rušćiny kaž tež přichodnych wědomostnikow na polu slawistiki a powšitkowneho rěčespyta.

Jako syn českeho emigranta narodzi so Rudolf Růžička 20. decembra 1920 w Lubiju, hdžež tež maturowaše. 1940 zapisa so wón na tołmačerskim instituće něhdyšeje Wysokeje wikowanskeje šule w Lipsku, hdžež započa studij jendželšćiny a rušćiny. Po dwěmaj semestromaj dyrbyeše do wójny, z kotrejež so po někotrych měsacach jatby w Sowjetskim zwjazku zaso nawróci. Na to skutkowaše wón najprjedy jako wučer, potom tež jako tołmačer rušćiny. 1947 zapisa so wospjet na Lipsčanskej uniwersice, tónkróc w předmjetach slawistika, anglistika a filozofija. Po zakónčenju zakładneho studija powoľachu jeho do spěchowanskeje skupiny za wuwice slawistiskeho wědomostneho dorosta při Humboldtowej uniwersice w Berlinje. K jeho tamnišim wučerjam slušeštaj mjez druhimi slawist prof. dr. Hans Holm Bielfeldt a ugrofinist a linguist prof. dr. Wolfgang Steinitz, wobaj člonaj Němskeje akademije wědomosćow (wot 1972 Akademije wědomosćow NDR). Wosebje posledni zeznajomi jeho z najnowšimi metodologiskimi nahladami w rěčespyće, mjez druhim z dopóznaćemi Praskeho linguistiskeho kružka a w tutym zwisku z teoretiskimi konceptami ruskeju emigrantow N. S. Trubjeckeho a R. Jakobsona, kiž slušeštaj we wonym času k najznaćišim reprezentantom moderneho strukturalizma. 1956 promowowaše Růžička na temu „Der Verbalaspekt in der altrussi-

schen Nestorchronik“ a 1961 předpožoži swoje habilitaciske džěło z napismom „Das syntaktische System der altslawischen Partizipien und sein Verhältnis zum Griechischen“. Wobě džěle swědčitej wo wulkim zajimje młodeho rěčespytnika za načasne prašenja lingwistiskeho slědženja, wusměrjeneho wosebje na system rěče a jeho nutkowownu strukturu. 1961 powołachu Růžičku jako docenta na tehdyši Słowjanski institut Lipščanskeje uniwersity, a 1963 sta so z profesorom za slawistiku (tu wosebje za rušćinu) a za powšitkowowny rěčespyt.

Na slědžerskim polu poča so wón nětko přeco bóle na prašenja rěče přitomnosće a jeje systemoweho natwara koncentrować. Centralnu rólu hraješe při tym w Americe wuwita generatiwna gramatika, kotrejež založer bě Američan Noam Chomsky. Přeni slědžerski wuslědk Růžički na tutym polu bě w léce 1966 wudata kniha „Studien zur Theorie der russischen Syntax“. Jej slědowaše w léce 1980 dalša pod titlom „Studien zum Verhältnis von Syntax und Semantik im modernen Russischen“.

W léce 1963 sta so Růžička z direktorom Lipščanskeho Instituta za rěčespyt. Tutu funkciju wukonješe hač do swojeho wotchada na emerituru w léce 1986. Růžička bě sobuwudawar 1956 založeneho wědomostneho časopisa „Zeitschrift für Slawistik“. 1966 wuzwolichu jeho za čłona Němskeje akademije wědomosćow w Berlinje a 1972 za čłona Sakskeje akademije wědomosćow w Lipsku. 1991 powołachu jeho tež za čestneho sobustawa rěčespytneho towarstwa Českeje akademije wědomosćow w Praze.

Rudolf Růžička měješe wot spočatka swojeho wědomostneho skutkowanja tež dobry poměr k serbskim rěčespytnikam, kotřiž su so po jeho přikładze prócowali wo zawjedženje modernych rěčespytnych metodow do sorabistiki. 1960 wobdžěli so wón jako oficialny zastupjer Lipščanskeje slawistiki na přenjeje mjezynarodnej sorabistiskej konferency w Budyšinje. Wo njepopusćowacym zajimje Růžički za sorabistiske prašenja a wo wuskim zwisku ze sorabistami rěči tež fakt, zo přewza funkciju posudžowarja za gramatiku spisowneje hornjoserbšćiny přitomnosće (Budyšin 1981). Hišće jako emeritus wozjewi w „Lětopisu“ 1/1997, wěnowanym pječaššěsdzesaćinam Helmuta Faski, přirunowace pojednanje wo posesiwnych konstrukcijach w hornjoserbšćinje a słowakšćinje. Serbscy wědomostnicy, kotřiž su jeho wosobinsce znali, z česćownosću na jeho cyłkowowny žiwjenski skutk spominaja.

Hinc Šewc